

บทเรียนที่ 1

หลักกฎหมายธุรกรรม
อิเล็กทรอนิกส์

◀< สารการเรียนรู้

1. บทนำ
2. ความหมายของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
3. รูปแบบของธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์
4. ลักษณะของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
5. การส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
6. เอกสารต้นฉบับอิเล็กทรอนิกส์
7. ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ
8. หน่วยงานที่กำกับดูแลเกี่ยวกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไทย

1. บทนำ

ปัจจุบันผู้คนมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนวิธีการติดต่อสื่อสารจากการอยู่ในที่ตั้งที่เห็นหน้ากัน (Onsite) มาสู่การติดต่อกันทางออนไลน์ (Online) ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) คือลดการเผชิญหน้ากันอันมีโอกาสดัดเชื้อจากฝอยละอองจากสารคัดหลั่ง มาเป็นใช้การติดต่อกันทางไกล ด้วยเหตุนี้การสื่อสารทางออนไลน์ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จึงได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางแบบพลิกโฉมอย่างรวดเร็ว ดังที่เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า การเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลันจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID Disruption) และเรียกวิถีชีวิตแบบใหม่นี้จะเป็นปกติต่อไปนี้ว่า “New normal”

แต่ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมีความแตกต่างจากการทำธุรกรรมในปัจจุบันโดยเฉพาะการที่คู่สัญญาไม่ได้อยู่เฉพาะหน้ากัน ซึ่งสามารถยืนยันตัวตนกันได้ด้วยลายมือชื่อ กฎหมายจึงต้องมีการรองรับสถานะทางกฎหมายของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับการทำหลักฐานเป็นหนังสือตามหลักความเท่าเทียมกัน (Functional Equivalence) ระหว่างเอกสารที่เป็นกระดาษและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ควบคู่ไปกับหลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยี (Technological Neutrality) ที่เปิดกว้างสำหรับทุกเทคโนโลยี และการรับรองวิธีการส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่คู่สัญญา เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมต่อกันตามเจตนารมณ์ของคู่สัญญา ตามหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา (Party Autonomy) เพื่อเป็นการส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในยุคปัจจุบัน

หลักความเท่าเทียมระหว่างเอกสารที่เป็นกระดาษ และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์(Functional Equivalence)

กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ให้การยอมรับว่า ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลทางกฎหมายเช่นเดียวกับเอกสารที่เป็นกระดาษ ธุรกรรมใดที่ใช้เอกสารกระดาษ เช่น เพื่อเป็นหนังสือตามหลักแบบแห่งนิติกรรม เป็นหลักฐานในการฟ้องร้อง บังคับคดี ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ย่อมมีสถานะทางกฎหมาย เฉกเช่นเดียวกัน บางครั้งเรียกหลักการนี้ว่า หลักความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ (Functional Equivalent Approach)

หลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยี (Technology Neutrality)

หลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยี หมายถึง การไม่การเลือกปฏิบัติระหว่างเทคโนโลยีอันใดอันหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ไม่ว่าเอกสารหรือลายมือชื่อจะสร้างขึ้นโดยวิธีใดก็ตาม เช่น ใช้ปากกาลงนาม ใช้การพิมพ์รหัสผ่าน ใช้เทคนิคชีวภาพ ก็ถือว่าชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น

หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา (Party Autonomy)

หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา โดยยอมให้คู่สัญญาตกลงเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมระหว่างกันในการทำธุรกรรม ประเทศไทยได้มีการจัดทำ กฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์โดยอาศัยกฎหมายแม่แบบของคณะกรรมการการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on International Trade Law : UNCITRAL) ได้แก่

กฎหมายแม่แบบว่าด้วยการ
พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ.
1996 (Model Law on
Electronic Commerce
1996)

กฎหมายแม่แบบว่าด้วย
ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
ค.ศ. 2001 (Model Law
on Electronic Signatures
2001)

อนุสัญญาว่าด้วยการใช้การ
ติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์
ในสัญญาระหว่างประเทศ ค.ศ.
2005 (The United Nations
Convention on the Use of
Electronic Communications
in International Contracts
2005)

2. ความหมายของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ธุรกรรม หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับ
กิจกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ หรือในการดำเนินงาน
ของรัฐตามที่กำหนดในหมวด 4 เรื่องธุรกรรมทาง
อิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ

อิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า การประยุกต์ใช้
วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธี
อื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการ
ประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็กหรือ
อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่นว่านั้น

3. รูปแบบของธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

1.

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่มีผลทางสัญญา กล่าวคือ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้ ไม่ได้อยู่ในรูปของคำเสนอ หรือคำสนองตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาที่หากต้องตรงกันแล้ว จะก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ระหว่างกัน แต่จะเป็นเพียงการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือให้ข้อมูลระหว่างกัน เป็นต้น

2.

ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลทางสัญญา เป็นธุรกรรมที่
ถ้อยคำหรือข้อความรูปแบบคำเสนอหรือการตอบรับใน
ลักษณะการทำคำสนองตามหลักเรื่องนิติกรรมสัญญา
ธุรกรรมในลักษณะนี้ย่อมก่อให้เกิดสัญญาและใช้เป็น
หลักฐานได้ กฎหมายห้ามปฏิเสธการรับฟังหลักฐาน
เพียงเพราะเหตุผลว่าเป็นหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์
และห้ามมิให้ปฏิเสธการมีผลทางกฎหมายของสัญญา
เพียงเพราะเหตุที่สัญญานั้น ได้ทำคำเสนอหรือคำสนอง
เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ในระหว่างผู้ส่งข้อมูลและ
ผู้รับข้อมูล การแสดงเจตนาหรือคำบอกกล่าวอาจทำ
เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

3.

ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่โอนสิทธิหรือ
ชำระหนี้ในทางกฎหมาย กล่าวคือ เป็น
การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้
โอนสิทธิหรือชำระหนี้ทางกฎหมาย เช่น
การจ่ายค่าไฟฟ้าทางอิเล็กทรอนิกส์จ่าย
ค่าบัตรเครดิตทางอิเล็กทรอนิกส์ โอน
เงินทางอิเล็กทรอนิกส์

4. ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ตามที่
กฎหมายกำหนด เช่น การยื่น
แบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต การ
ขอคืนเงินประกัน ค่าไฟฟ้าผ่าน
ระบบอิเล็กทรอนิกส์

4. ลักษณะของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Signature หรือ e-Signature) อยู่ในรูปของตัวอักษร ตัวเลข เสียง หรือสัญลักษณ์อื่นใดที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

องค์ประกอบของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มี 3 องค์ประกอบ คือ

1

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์จะต้องระบุ
เจ้าของลายมือชื่อได้ว่าเป็นของใคร
กล่าวคือ ตัวอักษร ตัวหนังสือ ตัวเลข
หรือสัญลักษณ์อื่นใด ที่สร้างขึ้นให้อยู่
ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถ
ระบุตัวบุคคลได้

2

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้อง
ระบุเจตนาหรือวัตถุประสงค์ของ
เจ้าของลายมือชื่อได้ เช่น อนุมัติ
เห็นชอบ ยืนยันความถูกต้องของ
ข้อความ

3

ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ว่าการลงลายมือ
ชื่ออิเล็กทรอนิกส์เกิดจากเจ้าของ
ลายมือชื่อนั้นเอง

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม จำแนกลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ มี 2 ประเภท คือ

1

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไป ซึ่งเป็นหลักเปิดกว้างเพื่อรองรับวิธีการทุกประเภทที่อาจนำมาใช้ในการลงลายมือชื่อในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คือ เพื่อบันทึกตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
ส่วนที่ 2 คือ การแสดงถึงความเห็นชอบของบุคคลในการรับรองข้อความที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้ เช่น ความซับซ้อนของเครื่องมือศักยภาพของระบบ การติดต่อสื่อสาร

2

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ เมื่อใช้เทคโนโลยีตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เทคโนโลยีที่มีคุณสมบัติที่สามารถให้บุคคลลงลายมือชื่อดิจิทัล (Digital Signature)

ในทางกฎหมาย จำแนกการใช้ลายมือชื่อออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 9

เป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถจัดทำได้ทั่วไป โดยอาศัยการเข้าถึงเฉพาะตน เช่น การเข้าจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แล้วพิมพ์เนื้อหาเกี่ยวกับความตกลง การพิมพ์ชื่อไว้ท้ายเนื้อหาของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยเข้าเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ใน 2 ประการ ตามมาตรา 9 (1) และ (2) คือ (1) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน และ (2) วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี

2.

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 26

เป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะซับซ้อนและเข้าถึงยากกว่าลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 9 หรือ “ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้” โดยประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ลักษณะ ตามมาตรา 26 (1) ถึง (4) คือ (1) ข้อมูลสำหรับใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เชื่อมโยงไปยังเจ้าของลายมือชื่อโดยไม่เชื่อมโยงไปยังบุคคลอื่นภายใต้สภาพที่นำมาใช้ (2) ในขณะที่สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ข้อมูลสำหรับใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าของลายมือชื่อโดยไม่มี การควบคุมของบุคคลอื่น (3) การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดแก่ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ นับแต่เวลาที่ได้สร้างขึ้นสามารถจะตรวจพบได้ และ (4) ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปเพื่อรับรองความครบถ้วนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อความ การเปลี่ยนแปลงใดแก่ข้อความนั้นสามารถตรวจพบได้นับแต่เวลาที่ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 28

เป็นลายมือชื่อที่มีผู้ให้บริการรับรอง ลายมือชื่อประเภทนี้จะมีระบบรับรองตรวจสอบว่าเป็นลายมือชื่อจริงและสอบทานถึงการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นได้ โดยทั่วไปผู้ให้บริการจะจัดให้มีวิธีการสอบทานต่าง ๆ เช่น ระบบการเข้าถึง การให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงในการแสดงสาระสำคัญจากใบรับรองได้ การควบคุมข้อมูลสำหรับใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในขณะมีการออกใบรับรอง ข้อมูลสำหรับใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลใช้ได้ในขณะที่หรือก่อนที่มีการออกใบรับรอง จัดให้มีวิธีการเข้าถึงโดยสมควร ให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบกรณีดังต่อไปนี้จากใบรับรองหรือจากวิธีอื่น เป็นต้น

หน้าที่ของเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

1

ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อมิให้มีการใช้ข้อมูลสำหรับใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งในทางกฎหมายคำว่า ความระมัดระวังตามสมควร (Reasonable Care) จะต้องพิจารณาตามวิสัยและพฤติการณ์เป็นกรณี ๆ ไป

2

แจ้งให้บุคคลทราบโดยมิชักช้า เมื่อข้อมูลสำหรับใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นสูญหายถูกทำลาย ถูกแก้ไข ถูกเปิดเผยโดยมิชอบ หรือถูกล่วงรู้โดยไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือมีความเสี่ยงที่จะเกิดเหตุการณ์เช่นว่า

หากเป็นกรณีมีการออกใบรับรองสนับสนุนการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควรให้แน่ใจในความถูกต้องและสมบูรณ์ของการแสดงสาระสำคัญทั้งหมด นอกจากผู้ให้บริการออกใบรับรองต้องปฏิบัติตามแนวนโยบายและแนวปฏิบัติที่ตนได้แสดงไว้ ยังมีหน้าที่ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ใช้ความระมัดระวังตามสมควรให้แน่ใจในความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการแสดงสาระสำคัญทั้งหมดที่ตนได้กระทำเกี่ยวกับใบรับรองนั้นตลอดอายุใบรับรอง หรือตามที่มีการกำหนดในใบรับรอง

2. | จัดให้มีวิธีการให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงในการแสดงสาระสำคัญทั้งหมดจาก
| ใบรับรองได้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

การระบุผู้ให้บริการ
ออกใบรับรอง

เจ้าของลายมือชื่อซึ่งระบุ
ในใบรับรองได้ควบคุม
ข้อมูลสำหรับใช้สร้าง
ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
ในขณะมีการออกใบรับรอง

ข้อมูลสำหรับใช้สร้าง
ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มี
ผลใช้ได้ในขณะที่หรือก่อนที่
มีการออกใบรับรอง

3. จัดให้มีวิธีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบกรณี ดังต่อไปนี้จากใบรับรองหรือจากวิธีอื่น

- ❖ วิธีการที่ใช้ในการระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ
- ❖ ข้อกำหนดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และคุณค่าที่มีการนำข้อมูลสำหรับ
ใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือใบรับรอง
- ❖ ข้อมูลสำหรับใช้สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลสมบูรณ์ใช้ได้
และไม่สูญหาย ถูกทำลาย ถูกแก้ไข ถูกเปิดเผยโดยมิชอบ หรือถูก
ล่วงรู้โดยไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- ❖ ข้อกำหนดเกี่ยวกับขอบเขตความรับผิดชอบที่ผู้ให้บริการออกใบรับรอง
ได้ระบุไว้
- ❖ การมีวิธีการให้เจ้าของลายมือชื่อส่งคำบอกกล่าวเมื่อมีเหตุสูญหาย
ถูกทำลาย ถูกแก้ไข ถูกเปิดเผยโดยมิชอบ หรือถูกล่วงรู้โดยไม่
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- ❖ การมีบริการเกี่ยวกับการเพิกถอนใบรับรองที่ทันการ

4. ใช้ระบบ วิธีการ และบุคลากรที่เชื่อถือได้ในการให้บริการ

5. การส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์จึงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกรณีที่ต้องมีการตอบแจ้งการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลมิได้ตกลงว่าการตอบแจ้งการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้อยู่ในรูปแบบใด การตอบแจ้งอาจทำโดยใช้วิธีการใด ๆ ก็ได้ที่พอที่จะให้ผู้ส่งข้อมูลทราบการตอบแจ้งนั้น
2. ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลกำหนดเงื่อนไขว่าจะถือว่าการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่อเมื่อได้รับการตอบแจ้งการรับจากผู้รับข้อมูล ให้ถือว่ายังไม่มี การส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จนกว่าผู้ส่งข้อมูลจะได้รับการตอบแจ้งการรับแล้ว
3. ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลมิได้กำหนดเงื่อนไขและผู้ส่งข้อมูลมิได้รับการตอบแจ้งการรับนั้นภายในเวลาที่กำหนดหรือตกลงกัน ผู้ส่งข้อมูลอาจส่งคำบอกกล่าวไปยังผู้รับข้อมูลว่าตนยังมิได้รับการตอบแจ้งการรับและกำหนดระยะเวลาอันสมควรให้ผู้รับข้อมูลตอบแจ้งการรับ และหากผู้ส่งข้อมูลมิได้รับการตอบแจ้งการรับภายในระยะเวลาอีกจะถือว่าไม่มีการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นก็ได้

ในการรับส่งการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าได้มีการส่งเมื่อ
ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เข้าสู่ระบบข้อมูลที่อยู่นอกเหนือการควบคุม
ของผู้ส่งข้อมูล

การรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่ามิมีผลนับแต่เวลาที่ข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เข้าสู่ระบบข้อมูลของผู้รับข้อมูล เว้นแต่ผู้รับข้อมูลได้
กำหนดการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไว้โดยเฉพาะให้ถือว่าการรับข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์มีผลนับแต่เวลาที่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เข้าสู่ระบบ
ข้อมูลของผู้รับข้อมูลได้กำหนดไว้

สำหรับสถานที่ที่ถือว่าเป็นที่ส่งหรือรับข้อมูลนั้น ด้วยศักยภาพ
ของระบบอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน ทำให้ทั้งผู้ส่งและผู้รับสามารถส่งและ
รับข้อมูลได้ทุกสถานที่ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับสถานที่
กฎหมายจึงกำหนดว่ากรณีที่คู่กรณีไม่ได้มีการตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้
ถือเอาที่ทำการงานของผู้ส่งหรือรับข้อมูลที่ผู้นั้นเกี่ยวข้องมากที่สุด เช่น
สำนักงานใหญ่ หรือถิ่นที่อยู่ปกติ

6. เอกสารต้นฉบับอิเล็กทรอนิกส์

การเก็บเอกสารต้นฉบับ (e-Original) ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 10 ซึ่งมีวิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความตั้งแต่ข้อความเสร็จสมบูรณ์และสามารถแสดงข้อความนั้นภายหลังได้ โดยความถูกต้องให้พิจารณาถึงความครบถ้วนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดของข้อความ เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงข้อความซึ่งไม่มีผลต่อความถูกต้องของข้อความนั้น

การเก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Archive) ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 12 รองรับ การเก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถเข้าถึงและนำ กลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง รวมถึงสามารถตรวจสอบได้ถึงขั้นตอน วัน เวลาในการสร้าง ส่ง และจัดเก็บ เก็บไว้

สำหรับเอกสารที่เป็นกระดาษอาจมีข้อจำกัดในการจัดเก็บ ในทางปฏิบัติอาจมีการจัดทำเอกสารหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น การสแกน (Scan) ให้อยู่ในรูปของไฟล์ข้อมูล (File) ในประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2553 จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดทำหรือแปลงต้องมีความหมายหรือรูปแบบเหมือนกับเอกสารและข้อความเดิม โดยผู้จัดทำหรือแปลงจะต้องตรวจสอบและรับรองว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีความหมายหรือรูปแบบเหมือนกับเอกสารและข้อความเดิม
2. ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต้องจัดทำหรือแปลงขึ้นด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ในการระบุตัวตนผู้จัดทำหรือแปลงที่รับผิดชอบในการจัดทำหรือแปลงนั้น
3. ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต้องจัดทำหรือแปลงโดยมีเทคโนโลยีและมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติมซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

7. ชุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ภาครรัฐ

ชุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครรัฐเป็นการดำเนินงานเพื่อบสนองรฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) อันเป็นการพัฒนาหน่วยงานของรฐ โดยการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นวิธีการบริหารจัดการภาครรัฐสมัยใหม่ โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของภาครรัฐด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำคำขอ การอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทางปกครอง การชำระเงิน

ระบบเอกสารที่ทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่ทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม โดยสามารถแสดงหรืออ้างอิงเพื่อใช้ในภายหลังและยังคงความครบถ้วนของข้อความในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
2. ต้องกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดในการยื่นเอกสารที่ทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
3. ต้องกำหนดวิธีการที่ทำให้สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อประเภท ลักษณะ หรือรูปแบบของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
4. ต้องกำหนดวิธีการแจ้งการตอบรับด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือด้วยวิธีการอื่นใดเพื่อเป็นหลักฐานว่าได้มีการดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไปยังอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว

การกำหนดนโยบาย

1. จัดเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลให้มีขอบเขตจำกัด และใช้วิธีการที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม และให้เจ้าของข้อมูลทราบหรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลตามแต่กรณี
2. ข้อมูลส่วนบุคคลที่รวบรวมและจัดเก็บให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐตามกฎหมาย
3. ให้บันทึกวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลในขณะที่มีการรวบรวมและจัดเก็บรวมถึงการนำข้อมูลนั้นไปใช้ในภายหลัง และหากมีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลให้จัดทำบันทึกแก้ไขเพิ่มเติมไว้เป็นหลักฐาน
4. ห้ามมิให้มีการเปิดเผย หรือแสดง หรือทำให้ปรากฏในลักษณะอื่นใดซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรือเป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้กระทำได้
5. ให้มีมาตรการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันการสูญหาย การเข้าถึง ทำลาย ใช้ แปลง แก้ไข หรือเปิดเผยข้อมูลโดยมิชอบ

6.

ให้มีการเปิดเผยการดำเนินการ แนวปฏิบัติ และนโยบายที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและจัดให้มีวิธีการที่สามารถตรวจสอบความมีอยู่ ลักษณะของข้อมูลส่วนบุคคล วัตถุประสงค์ของการนำข้อมูลไปใช้ ผู้ควบคุมและสถานที่ทำการ

7.

ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลแจ้งถึงความมีอยู่หรือรายละเอียดของข้อมูลส่วนบุคคลแก่เจ้าของข้อมูลเมื่อได้รับคำร้องขอภายในระยะเวลาอันสมควรตามวิธีการในรูปแบบ รวมถึงค่าใช้จ่ายตามสมควร

8.

ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ข้างต้น เพื่อให้การดำเนินงานตามแนวนโยบายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นไปตามมาตรฐาน

การจัดทำข้อปฏิบัติ

1. ข้อมูลเบื้องต้น
2. การเก็บรวบรวม จัดประเภท และการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลให้หน่วยงานของรัฐที่ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
3. การแสดงระบุมความเชื่อมโยงให้ข้อมูลส่วนบุคคลกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น
4. การรวมข้อมูลจากที่มาหลาย ๆ แห่งให้หน่วยงานของรัฐซึ่งได้รับข้อมูลมาจากผู้ให้บริการเว็บไซต์ และจะนำไปรวมเข้ากับข้อมูลของบุคคลดังกล่าวที่ได้รับจากที่มาแห่งอื่น
5. การให้บุคคลอื่นใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลให้หน่วยงานของรัฐระบุไว้ในนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วยว่ามีบุคคลอื่นที่จะเข้าถึงหรือใช้ข้อมูลที่หน่วยงานนั้นได้เก็บรวบรวมมาผ่านทางเว็บไซต์ด้วย และให้ระบุไว้ด้วยว่าการให้เข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการดังกล่าว
6. การรวบรวม จัดเก็บ ใช้ และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการ ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งรวบรวม จัดเก็บ ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ประสงค์จะนำไปดำเนินการอื่นนอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์ของการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ได้ระบุไว้

7. การเข้าถึง การแก้ไขให้ถูกต้อง และการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันให้หน่วยงานของรัฐกำหนดวิธีการที่ผู้ใช้บริการเว็บไซต์สามารถเข้าถึงและแก้ไขหรือปรับปรุงข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับตนเองที่หน่วยงานของรัฐรวบรวมและจัดเก็บไว้ในเว็บไซต์ให้ถูกต้อง

8. การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลให้หน่วยงานของรัฐซึ่งรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลผ่านทางออนไลน์จัดให้มีวิธีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสำหรับข้อมูลส่วนบุคคลที่รวบรวม และจัดเก็บไว้ให้เหมาะสมกับการรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคล

9. การติดต่อกับเว็บไซต์ เว็บไซต์ซึ่งให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้บริการในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีทั้งข้อมูลติดต่อไปยังสถานที่ทำงานปกติและข้อมูลติดต่อผ่านทางออนไลน์ด้วย ข้อมูลติดต่อที่หน่วยงานของรัฐควรจจะระบุเอาไว้ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

- (ก) ชื่อและที่อยู่
- (ข) หมายเลขโทรศัพท์
- (ค) หมายเลขโทรสาร
- (ง) ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

8. หน่วยงานที่กำกับดูแลเกี่ยวกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไทย

1. ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นรองประธานกรรมการ

3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวน 8 คน

4. ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นกรรมการและเลขานุการ และแต่งตั้งพนักงานของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น แต่ไม่เกิน 2 คน

ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี มีหน้าที่และอำนาจในคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เสนอ
1. ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชนให้ดำเนินกิจกรรมตามแผนยุทธศาสตร์
3. กำหนดมาตรฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ เพื่อรวบรวมข้อมูลและปัญหาเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการและพัฒนาทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
5. เสนอแนะต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีในการจัดให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

6. เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกาตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

7. ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

8. กำกับดูแลการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

9. ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

บทเรียนที่ 2

กฎหมายว่าด้วย
การกระทำความผิด
เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

← สารการเรียนรู้

1. ความสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

2. ลักษณะของคอมพิวเตอร์ตามกฎหมายว่าด้วย
การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

3. การกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วย
การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

1. ความสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์เข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน
ของเรามากขึ้น การติดต่อทำธุรกรรมเปลี่ยนแปลงจากการทำธุรกรรม
ระหว่างคู่สัญญาที่อยู่ซึ่งหน้ากัน มาเป็นคู่สัญญาที่อยู่ห่างไกลกัน เมื่อ
มนุษย์และดิจิทัลมาเป็นของคู่กัน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กรครั้ง
ใหญ่ทั้งในภาครัฐและเอกชน เรียกการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ว่า Digital
Transformation

Digital Transformation หมายถึง การนำเทคโนโลยีทาง
ดิจิทัลเข้ามามีใช้ในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนถึงขั้นตอนการทำงานและ
วัฒนธรรมขององค์กร ให้เหมาะสมกับธุรกิจในยุคดิจิทัลที่มีความ
เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

2. ลักษณะของคอมพิวเตอร์ตามกฎหมาย ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ให้คำนิยามของระบบคอมพิวเตอร์ ว่าหมายถึงอุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด และแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ ฉะนั้นแล้วจากนิยามของระบบคอมพิวเตอร์นี้ จึงหมายถึง อุปกรณ์ใด ๆ ที่มีกลไกการทำงานโดยอาศัยชุดคำสั่งและประมวลผลโดยอัตโนมัติโดยไม่จำกัดว่าอยู่ในรูปแบบอุปกรณ์ขนาดใหญ่ ตั้งโต๊ะหรือพกพา หรืออยู่ในรูปอุปกรณ์ของสมาร์ทโฟน (Smart Phone) ส่วนข้อมูลคอมพิวเตอร์ หมายถึง ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

3. การกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วย การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

1. การเข้าถึงระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ

ตามปกติระบบคอมพิวเตอร์จะมีมาตรการการป้องกันการเข้าถึง ซึ่งบุคคลกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เช่น การเข้าใช้บริการอินเทอร์เน็ตในระบบ LAN (Local Area Network) หรือการเข้าใช้ระบบไร้สาย (Wireless) หรือการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคล ก็จะมีการให้ใส่รหัสผ่าน (Password) เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้อื่นเข้าระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ของตน อันจะสุมเสี่ยงเข้าไปใช้งานคอมพิวเตอร์ของเราในทางมิชอบ การกระทำจะเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เมื่อมีการเข้าถึงระบบหรือข้อมูลของผู้อื่นโดยปราศจากสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย

2. การเปิดเผยมาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้น

กรณีนี้เป็นกรณีที่ผู้ขึ้นทราบบมาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะแล้วไปเปิดเผยโดยมิชอบและการเปิดเผยนั้นน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความเสียหายเกิดขึ้นจริง เพียงแต่การกระทำข้างต้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้ที่เป็นเจ้าของระบบก็เป็นความผิดแล้ว

3. | การดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์

ตามปกติข้อมูลคอมพิวเตอร์จะถูกส่งเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ คือการส่งเข้าสู่ระบบเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณะหรือให้บุคคลทั่วไปได้ใช้ประโยชน์ กับอีกลักษณะหนึ่งคือการส่งเข้าสู่ระบบเพื่อเป็นการสื่อสารกันเป็นส่วนตัวระหว่างบุคคลหรือองค์กรที่มีได้ ต้องการเผยแพร่ไปสู่สาธารณะ การกระทำที่จะเป็นความผิด หมายถึงการใช้วิธีการดัก เพื่อรับข้อมูลที่มีได้ต้องการเผยแพร่สู่สาธารณะที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์จัดเป็นความผิด เรียกการกระทำนี้ว่าการสอดแนมหรือสแนฟฟิง (Sniffing) แต่ทั้งนี้เป็นการดักจับด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ถ้าเป็นวิธีการอื่นเพื่อการรับรู้ข้อมูลก็ไม่ผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น นายเอต้องการจะส่งข้อมูลในเอกสารฉบับหนึ่งถึงนายบี ด้วยวิธีการสแกน (Scan) และส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ก่อนที่นายเอจะส่ง นายซีแอบนำเอกสารฉบับนั้นไปถ่ายเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูล เช่นนี้ไม่จัดเป็นการดักจับด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

4. การทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือ เพิ่มเติมข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ

เนื่องจากข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่สามารถแก้ไข
เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวอาจก่อให้เกิด
ความเสียหายแก่ผู้อื่น แต่เมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา 137 บัญญัติว่า “ทรัพย์ หมายความว่า
วัตถุมีรูปร่าง” ข้อมูลในแผ่นบันทึกข้อมูลจึงไม่ถือเป็น
ทรัพย์” จึงไม่สามารถนำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์มา
ใช้กับความผิดฐานนี้ได้จึงต้องมีการบัญญัติกฎหมายเรื่องนี้
ขึ้นมารองรับ กล่าวคือ เป็นการทำให้เสียหาย ทำลายแก้ไข
เปลี่ยนแปลงข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นทั้งหมดหรือ
บางส่วนโดยมิชอบคือกระทำโดยไม่มีสิทธิหรือไม่ได้รับ
ความยินยอม

5. | การทำให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ชัดขวางหรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติ

การทำให้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ชัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติ ซึ่งอาจเกิดได้หลายลักษณะในรูปของมัลแวร์ (malware) ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อขัดขวางหรือรบกวนระบบคอมพิวเตอร์ เดิมพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดตัวผู้เสียหายไว้เพียงกว้าง ๆ ว่า “**ผู้อื่น**” ซึ่งหมายถึงบุคคลธรรมดา นิติบุคคลและหน่วยงานของรัฐ ต่อมาพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมการกระทำความผิดต่อระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศหรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะไว้ด้วย

6.

การส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์
อันก่อให้เกิดการเดือดร้อนรำคาญ

เป็นลักษณะการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิด
จงใจรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้วิธีการปกปิด
หรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูล เช่น ปลอม
ชื่อผู้ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ปลอมหมายเลข IP
Address จากนั้นจึงส่งข้อมูลไปรบกวนผู้นั้นจนไม่
สามารถใช้ระบบคอมพิวเตอร์ได้อย่างปกติสุขเนื่องจากจะ
มีข้อมูลต่าง ๆ เช่น จดหมายขยะ (Junk Mail) สแปม
(Spam) เข้ามารบกวนตลอด

7. | การจำหน่ายหรือเผยแพร่โปรแกรมที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด

โดยปกติแล้วโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ถูกสร้างขึ้นมาส่วนใหญ่จะเป็นโปรแกรมที่มีประโยชน์ต่อการใช้งานของบุคคล นอกจากว่าจะมีกลุ่มคนบางกลุ่มสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อหวังที่จะสร้างความเสียหายแก่ระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นโปรแกรมที่ถูกสร้างขึ้นมาเป็นการเฉพาะสำหรับการกระทำความผิดต่อบุคคลโดยทั่วไป หรือโปรแกรมที่สร้างขึ้นมาเป็นการเฉพาะสำหรับกระทำต่อระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศหรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะซึ่งแบบหลังโทษจะสูงกว่าแบบแรกคือจากโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

8. | การนำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมหรือเป็นเท็จ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้กำหนดความผิดสำหรับผู้ที่น่าข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยทุจริตหรือหลอกลวงโดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ “ประชาชน” อันไม่ใช่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้แก่ข้อมูลที่มีลักษณะ ดังนี้

- ◆ ข้อมูลที่บิดเบือนหรือข้อมูลที่เป็นเท็จ (False Computer Data)
- ◆ ข้อมูลปลอม (Forged Computer Data)

ส่วนการส่งต่อข้อมูลที่เป็นเท็จตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้กำหนดลักษณะของเจตนาพิเศษไว้คือคำว่า “**โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง**” เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่ทราบต้นตอของข้อมูลและแชร์ด้วยความบริสุทธิ์ใจต้องรับผิด

การฝ่าฝืนบทบัญญัติต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นกรณีกระทำกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ มิได้ประสงค์กระทำต่อประชาชนจัดเป็นความผิดที่ยอมความได้

9.

การนำเข้าข้อมูลอันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

เป็นการนำเข้าข้อมูลที่เป็นเท็จซึ่งคาดหมายว่าน่าจะเกิดผลเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องกระทำด้วยเจตนาที่สร้างความตระหนกแก่ประชาชนการฝ่าฝืนบทบัญญัติต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

10.

การนำเข้าข้อมูลใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

ในส่วนนี้เป็นการนำเข้าข้อมูลที่จะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นการนำเข้าข้อมูลใด ๆ ซึ่งกฎหมายไม่ได้กำหนดว่าจะเป็นข้อมูลจริงหรือข้อมูลเท็จ และเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งปรากฏในลักษณะ 1 ได้แก่ หมวด 1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เช่น การหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายตามมาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายอาญา หมวด 2 ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร เช่น การกระทำความผิดใด ๆ ต่อธงหรือเครื่องหมายของรัฐเพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ หมวด 3 ความผิดเกี่ยวกับรัฐภายนอกราชอาณาจักร หมวด 4 ความผิดต่อสัมพันธไมตรีต่างประเทศ และความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ซึ่งปรากฏในลักษณะ 1/1 ของประมวลกฎหมายอาญาการฝ่าฝืนบทบัญญัติต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

11.

การนำเข้าข้อมูลใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการลามก
และข้อมูลนั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

คำว่า ลามก ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
หมายถึง หยาบชำตำทราญ หยาบโหลญ อันเป็นทีนารังเกียจของ
คนดีมีศีลธรรม และข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลทีประชาชนทั่วไป
อาจเข้าถึงได้รวมถึงข้อมูลทีมีลักษณะเป็นการลามกซึ่งไม่
จำเป็นต้องเป็นภาพเสมอไป เมื่อกฎหมายใช้คำว่าข้อมูลจึงมีได้
หลายลักษณะ เช่น ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์
รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบ
บันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ การฝ่าฝืนบทบัญญัติต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

12. | การเผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลโดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลที่เป็นความผิด

การส่งต่อข้อมูลที่ตนนั้นรู้อยู่แล้วว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมหรือเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือข้อมูลอันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศหรือโครงสร้างพื้นฐาน อันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชนหรือการนำเข้าข้อมูลใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการนำเข้าข้อมูลใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการลามกและข้อมูลนั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นข้อมูลที่ตนนั้นรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลที่เป็นความผิด ทั้งนี้เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 วรรค 3 เกี่ยวกับการไม่รู้ข้อเท็จจริง อันเป็นองค์ประกอบของความผิดถือว่าไม่มีเจตนา

13. การนำเข้าข้อมูลที่เป็นภาพของผู้อื่นตัดต่อ ดัดแปลง โดยประการที่ทำให้ผู้อื่นนั้น เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย

ภาพในคอมพิวเตอร์เป็นภาพที่ทำการตัดต่อ
ดัดแปลงได้ง่ายและด้วยเทคโนโลยี ปัจจุบันทำให้มีความ
สมจริงอย่างมาก จนบางครั้งมีผู้นำภาพของผู้อื่นไปตัดต่อ
ดัดแปลง เช่น ทำให้เป็นรูปเปลือยกาย เป็นภาพการร่วม
เพศ หรือเป็นภาพอื่น ๆ ทำให้ผู้นั้นเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดู
หมิ่นหรือถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ทั้งนี้
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
คอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติครอบคลุม
การกระทำต่อภาพของศพหรือผู้ตายด้วย

14.

ความผิดของผู้ให้บริการในการร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจ ให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับข้อมูลคอมพิวเตอร์

ผู้ให้บริการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น จะมีความผิดหากร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจ ให้เกิดการนำเข้าระบบ คอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมหรือเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือข้อมูลอันเป็นเท็จโดยประการที่ น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศหรือ โครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศหรือก่อให้เกิด ความตื่นตระหนกแก่ประชาชนหรือการนำเข้าข้อมูลใด ๆ อันเป็นความผิด เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการ ร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการนำเข้าข้อมูลใด ๆ ที่มีลักษณะ เป็นการลามกและข้อมูลนั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ผู้ที่ฝ่าฝืนต้อง ระวังโทษเช่นเดียวกับผู้ที่นำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นความผิด

บทเรียนที่ 3

การทำธุรกรรมทาง
อิเล็กทรอนิกส์
ตามข้อบังคับของกฎหมาย

◀ สารการเรียนรู้

1. พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

2. การทำธุรกรรมธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์

3. ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ

4. ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

5. ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล

1. พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)

หมายถึง การทำธุรกรรมซื้อขายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ในขั้นตอนการเสนอซื้อขาย และการชำระเงินไม่ว่า
ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน อันเป็นการลดข้อจำกัดของ
ระยะทางและเวลาในการทำธุรกรรมลง

การซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างตัวคู่ค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ อาจมีได้หลายลักษณะ เช่น

การซื้อขายผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างธุรกิจด้วยกันเอง (Business-to-Business : B2B) เป็นรูปแบบการซื้อขายระหว่างผู้ผลิตด้วยกัน เช่น โรงงานผลิตนอตตั้งซื้อเหล็กจากโรงงานเหล็กลักษณะนิติสัมพันธ์จะอยู่ภายใต้สัญญาซื้อขายตามกฎหมายเอกชน

การซื้อขายผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทธุรกิจกับรัฐบาล (Business-to-Government : B2G) หมายถึง การที่หน่วยธุรกิจขายสินค้าให้ภาครัฐผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ภายใต้กฎหมายการจัดซื้อภาครัฐ เช่น การประมูลงาน การประกวดราคาผ่านอินเทอร์เน็ต

การซื้อขายผ่านระบบพาณิชย์
อิเล็กทรอนิกส์ประเภทธุรกิจกับ
ผู้บริโภค (Business-to-Consumer :
B2C) หมายถึง การซื้อขายสินค้าหรือ
บริการที่ผู้ผลิตเสนอขายให้ผู้บริโภค
เช่น สำนักพิมพ์เอ็มพาร์มีช่องทางบน
เว็บไซต์เพื่อให้ผู้สนใจสั่งซื้อหนังสือ
แบบค้าปลีกได้

การซื้อขายผ่านระบบพาณิชย์
อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้บริโภคด้วยกัน
(Consumer-to-Consumer : C2C)
เช่น การจำหน่ายสินค้ามือสอง

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453 บัญญัติว่า “อันว่าซื้อขายนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง
เรียกว่า ผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สิน
นั้นให้แก่ผู้ขาย” เช่นเดียวกันกับธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ก็ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของสัญญาซื้อขายที่ฝ่ายหนึ่งเป็น
ผู้ซื้อที่มีหน้าที่ชำระราคา และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ขายที่มีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ในสินค้า เพียงแต่เปลี่ยนมาเป็นการใช้พื้นที่
ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาเป็นสถานที่ซื้อขายกัน

เมื่อพิจารณาลำดับกระบวนการแล้ว การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะมีกระบวนการหลัก ๆ
4 ขั้นตอน คือ

1. การโฆษณาและแสดงสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Showcase) คือ การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการไปยังผู้บริโภค

2. การสั่งซื้อสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Ordering) คือ การแจ้งความจำนงในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตว่าเป็นผลิตภัณฑ์ใด จำนวนเท่าไร

3. การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Payment) โดยการโอนผ่านธนาคารหรือระบบธนาคารอิเล็กทรอนิกส์

4. การจัดส่งและบริการหลังการขายด้วยอินเทอร์เน็ต (Electronic Delivery and Service) ตลอดจนการให้บริการหลังการขาย

การทำธุรกรรมซื้อขายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในที่นี้จะจำแนกแพลตฟอร์ม (platform) ของการซื้อขาย อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การซื้อขายบนแพลตฟอร์มของผู้ขาย

การซื้อขายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีข้อปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมาย ดังนี้

1. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2553 กำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีสถานประกอบการตั้งอยู่ในประเทศไทยซึ่งประกอบพาณิชย์กิจ ซื้อขายสินค้า/บริการ โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือให้บริการเป็นตลาดกลางในการซื้อขายสินค้า/บริการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (e-Marketplace) หรือตามที่กฎหมายกำหนด ต้องจดทะเบียนพาณิชย์

2.

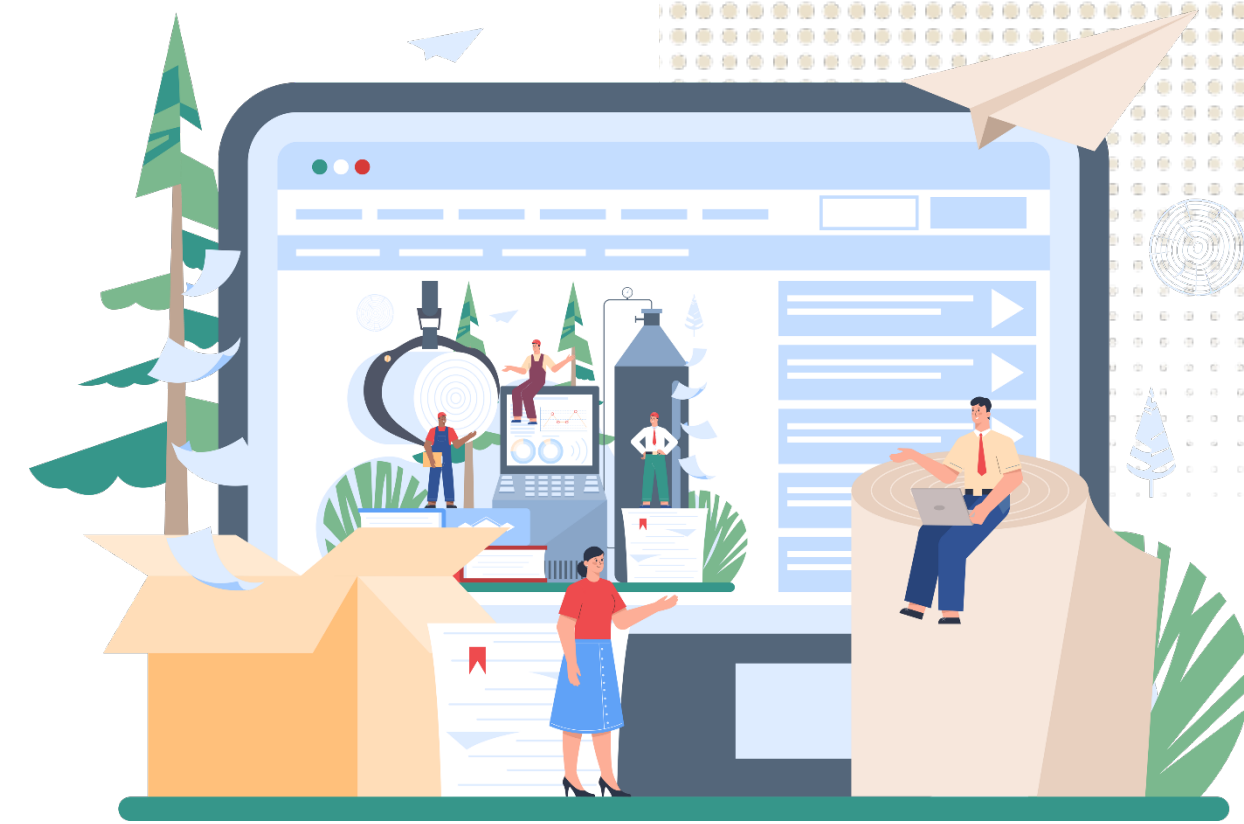
สินค้าที่นำมาเสนอขายจะต้องไม่ใช่สินค้าที่ผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติดให้โทษ
สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ชิ้นส่วนของสัตว์ที่ห้ามจำหน่ายตามกฎหมาย

3.

การโฆษณาการขายสินค้าต้องไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการโฆษณาตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.
2522 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติการกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เช่น ยาตาม
ใบสั่งแพทย์ อุปกรณ์การแพทย์ ยาสูบ อาหารเสริมที่ไม่ปลอดภัย

4.

การเสนอขายสินค้าต้องแจ้งราคาบนโพสต์เสนอขาย โดยประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและ
บริการ ฉบับที่ 70 พ.ศ. 2563 เรื่องการแสดงราคาและรายละเอียดเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าและบริการ
ผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 9 (5) มาตรา 28 แห่ง
พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 กำหนดว่ากรณีผู้ประกอบการออนไลน์ไม่แจ้ง
รายละเอียดให้ลูกค้าเห็น เช่น ราคาจำหน่าย ค่าบริการ ชนิด ขนาด น้ำหนัก แต่ให้ลูกค้าติดต่อถามข้อมูล
ภายหลังจัดเป็นความผิดมีโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท

5.

สินค้าที่เสนอขายต้องมีสรรพคุณตรงกับที่บรรยาย เช่น รูปภาพ น้ำหนัก ส่วนประกอบ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 503 เรียกการซื้อขายในลักษณะนี้ว่าการขายตามคำพรรณนา ผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามคำพรรณนา

6.

ตามหลักกฎหมายว่า “ผู้ซื้อพึงระวัง” (Caveat Emptor) ผู้ซื้อควรตรวจสอบสินค้าที่เสนอขายว่ามีอยู่จริงและข้อมูลผู้ขายให้แน่ใจว่ามีความน่าเชื่อถือ มีตัวตน มีสินค้าจริงจึงโอนเงินเพื่อชำระค่าสินค้า ตลอดจนผู้ซื้อต้องใช้ความระมัดระวังในการรับมอบสินค้าตรวจสอบดูสินค้าว่าสินค้ามีความชำรุดบกพร่องหรือไม่ มิเช่นนั้นผู้ขายอาจปฏิเสธความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องดังกล่าว ทั้งนี้ตามหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาของคู่สัญญาผู้ซื้อสามารถตกลงกับผู้ขายในการชำระเงินค่าสินค้าเมื่อสินค้ามาถึงผู้ซื้อและผู้ซื้อได้ตรวจสอบสินค้านั้นก่อนแล้วว่าถูกต้องครบถ้วนตามที่ผู้ขายเสนอขายหรือไม่ มักเรียกการชำระเงินลักษณะนี้ว่า “การชำระเงินปลายทาง”

2.

มาร์เก็ตเพลส (Marketplace)

การซื้อขายสินค้าผ่านมาร์เก็ตเพลสมีข้อปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมาย ดังนี้

1.

การขายสินค้าในมาร์เก็ตเพลสเป็นการขายสินค้าที่ค่อนข้างเป็นหลักประกันให้แก่ผู้ซื้อเนื่องจากมีระบบคนกลางที่เชื่อถือได้ จึงจำเป็นที่ผู้ขายจะต้องลงทะเบียนสมัครเข้าเป็นสมาชิกของมาร์เก็ตเพลสนั้น ๆ ตลอดจนยอมรับข้อตกลงเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมจากการขาย ค่าธรรมเนียมการชำระเงินแบบปลายทาง ค่าธรรมเนียมการทำธุรกรรมผ่านช่องทางต่าง ๆ

2.

การเสนอขายหรือโฆษณาสินค้าต้องเป็นสินค้าที่ไม่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อนโยบายของแพลตฟอร์มนั้น ๆ เช่น ไม่เป็นสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ไม่โฆษณาโอ้อวดสรรพคุณเกินจริง หรือหลอกลวงด้วยการปรับราคาให้สูงขึ้นแล้วมอบส่วนลดให้เกินจริงกว่าธรรมเนียมการปฏิบัติโดยทั่วไป

3. ผู้ซื้อเลือกสินค้าและกรอกจำนวนสินค้าให้ตรงกับความต้องการ โดยศึกษา รายละเอียดและเงื่อนไขให้ชัดเจนก่อน

4. เมื่อการสั่งซื้อเสร็จสมบูรณ์ ให้จดจำรายการเลขที่อ้างอิงเพื่อไว้ยืนยันและ ตรวจสอบสถานะการจัดส่งสินค้า ในขณะเดียวกัน เมื่อผู้ขายได้รับคำสั่งซื้อให้ ดำเนินการจัดเตรียมสินค้าและแจ้งยังแพลตฟอร์มถึงการยืนยันการจัดส่ง

5. ผู้ซื้อชำระราคาตามเงื่อนไขที่ตกลงและเก็บหลักฐานการ ชำระเงิน

6. เมื่อสินค้ามาส่ง ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของสินค้าที่ นำมาส่ง หากได้สินค้าไม่ตรงตามที่เสนอขายให้รายงานไป ยังแพลตฟอร์มเพื่อยกเลิกการจ่ายเงินให้ผู้ขาย

3. การประมูลสินค้า (Auction)

1.

เป็นการขายสินค้าโดยเปิดโอกาสให้ผู้ซื้อได้เสนอราคาแข่งกันตามเงื่อนไขที่ผู้ขายกำหนด เช่น ผู้ที่ให้ราคาสูงสุดเมื่อถึงระยะเวลาที่ผู้ขายกำหนดหรือถึงราคาที่ผู้ขายกำหนดไว้หรือรูปแบบการประมูลย้อนกลับ (Reverse Auction) ที่ให้ผู้ซื้อเสนอขอซื้อก่อน จากนั้นให้ผู้ขายที่เสนอราคาขายสู้กัน ผู้ขายที่เสนอราคาขายต่ำสุดจะเป็นผู้ชนะ

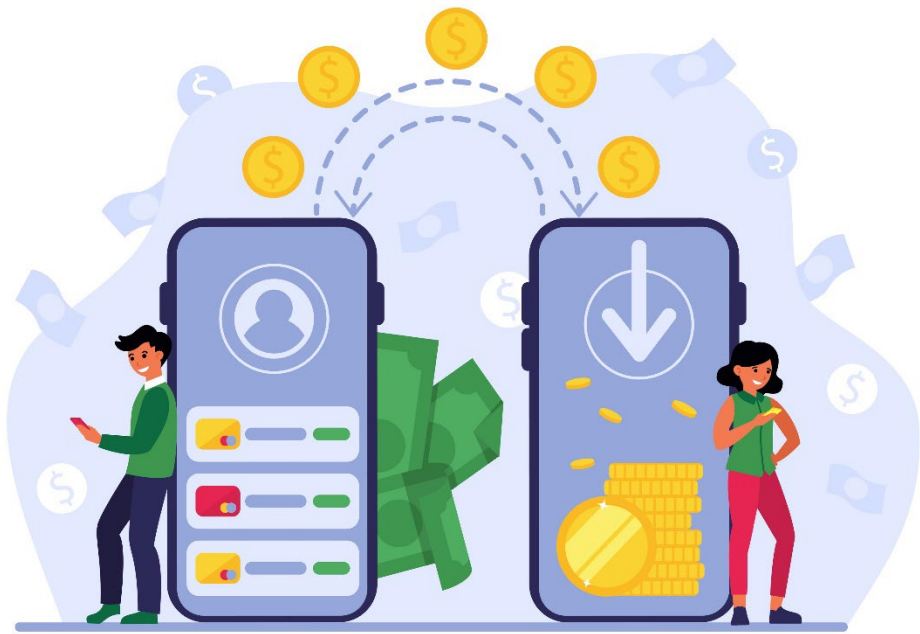

2. การทำธุรกรรมธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์

การทำธุรกรรมธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Banking) เป็นวิธีการที่ปรับเปลี่ยนการทำธุรกรรมกับธนาคารในรูปแบบเดิม คือไปติดต่อทำธุรกรรม ณ ที่ตั้ง กลายเป็นทำธุรกรรมบนระบบคอมพิวเตอร์ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และระบบอินเทอร์เน็ต เรียกว่า Internet Banking และต่อมาระบบคอมพิวเตอร์ได้พัฒนาไปสู่โทรศัพท์มือถือ โปรแกรมทางธนาคารได้ถูกจัดสร้างเป็นแอปพลิเคชัน (Application) กลายเป็น Mobile Banking

การทำธุรกรรมธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีดังนี้

การโอนเงิน เป็นการโอนจำนวนเงินที่บุคคลสามารถถอนเงินจากธนาคารไปให้แก่บุคคลอื่นตามมูลหนี้ที่มีต่อกัน เช่น ชำระค่าสินค้า จ่ายค่าเช่า คืนเงินยืม หรือกระทำการให้โดยเสน่หา

การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยแอปพลิเคชัน (Application) ของธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (Mobile Banking) อาจมีการผูกบัญชีของเจ้าของบัญชีธนาคาร กับรายการค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคที่มีงวดการชำระเงินที่แน่นอน เช่น การชำระค่าไฟฟ้า การชำระค่าน้ำประปา การชำระบิลโทรศัพท์มือถือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เจ้าของบัญชีในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แทนการนำเอกสารเรียกเก็บเงินไปชำระยังจุดชำระเงิน

3. ธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ

การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีได้หมายความว่าเฉพาะธุรกรรมในเชิงแพ่งหรือพาณิชย์เท่านั้น แต่ยังหมายความว่ารวมถึงการทำธุรกรรมของภาครัฐด้วย ซึ่งหน้าที่หลักของหน่วยงานภาครัฐ คือ การให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงได้มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการของแต่ละหน่วยงานโดยการนำเอารูปแบบของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ บางครั้งเรียกการดำเนินการแบบนี้ว่า รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government)

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 บัญญัติเกี่ยวกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ ไว้ในมาตรา 35 ว่า “คำขอ การอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทางปกครอง การชำระเงิน การประกาศหรือการดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมายกับหน่วยงานของรัฐ หรือโดยหน่วยงานของรัฐ ถ้าได้กระทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาให้นำพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับและให้ถือว่ามิผลโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายในเรื่องนั้นกำหนด ทั้งนี้ ในพระราชกฤษฎีกาอาจกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ หรือให้หน่วยงานของรัฐออกระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดในบางกรณีด้วยก็ได้” และวรรคสอง “ในการออกพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวอาจกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต้องแจ้งให้ทราบ ต้องขึ้นทะเบียน หรือต้องได้รับใบอนุญาต แล้วแต่กรณี ก่อนประกอบกิจการก็ได้ ในกรณีนี้ให้นำบทบัญญัติในหมวด 3 และบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีระบบเอกสารที่ทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่ทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม โดยสามารถแสดงหรืออ้างอิงเพื่อใช้ในภายหลังและยังคงความครบถ้วนของข้อความในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
2. ต้องกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดในการยื่นเอกสารที่ทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยปกติให้ยึดถือวันเวลาของการปฏิบัติงานหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นหลัก
3. ต้องกำหนดวิธีการที่ทำให้สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ ประเภท ลักษณะหรือรูปแบบของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
4. ต้องกำหนดวิธีการแจ้งการตอบรับด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือด้วยวิธีการอื่นใดเพื่อเป็นหลักฐานว่าได้มีการดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไปยังอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจัดทำกระบวนการพิจารณาทางปกครองโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ระบบเอกสาร
ที่ทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีวิธีการสื่อสารกับผู้ยื่นคำขอในกรณีที่เอกสารมีข้อบกพร่องหรือมีข้อความที่ไม่ถูกต้องของผู้ยื่นคำ
ขอ หรือการขอข้อเท็จจริงเพิ่มเติม รวมทั้งมีวิธีการแจ้งสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการพิจารณา
ทางปกครองตามความจำเป็นแก่กรณีในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบ

2. ในกรณีมีความจำเป็นตามลักษณะเฉพาะของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐใดหน่วยงานของรัฐ
นั้นอาจกำหนดเงื่อนไขว่าคู่กรณียินยอมตกลงและยอมรับการดำเนินการพิจารณาทางปกครองของ
หน่วยงานของรัฐโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ
เพื่อให้การดำเนินการใด ๆ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์กับหน่วยงานของรัฐหรือโดยหน่วยงานของรัฐมีความมั่นคง
ปลอดภัยและเชื่อถือได้ รวมถึงในกรณีที่มีการรวบรวม จัดเก็บ ใช้หรือเผยแพร่ข้อมูล หรือข้อเท็จจริงที่ทำให้สามารถ
ระบุตัวบุคคล ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแนวนโยบายและแนวปฏิบัติการคุ้มครองข้อมูล
ส่วนบุคคลด้วย

4. ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การให้บริการออกใบรับรองลายมือชื่อดิจิทัล (Certificate Service Provider) หรือการรับรองเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการความปลอดภัยเครือข่าย การให้บริการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ การบริการจัดทำเว็บไซต์ ธุรกิจตรวจสอบระบบจัดทำภาพเอกสาร (Image System)

กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดให้บุคคลมีสิทธิประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบการดำเนินงานมี 3 ลักษณะ คือ

1. | แจ้งให้ทราบก่อนการดำเนินการซึ่งพนักงานที่ดำเนินการจะออกใบรับแจ้งเพื่อเป็นหลักฐาน
2. | ต้องขึ้นทะเบียนก่อนการดำเนินการซึ่งพนักงานที่ดำเนินการรับการขึ้นทะเบียน
3. | ต้องได้รับใบอนุญาต โดยผู้ขอใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติและดำเนินการขออนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. มีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้บริการหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ให้บริการหรือบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการให้บริการนั้น
2. ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ คณะกรรมการ ในกรณีที่ผู้ให้บริการได้กระทำความผิดหรือทำให้เกิดความเสียหายเพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
3. เข้าไปในสถานที่ของผู้ให้บริการในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริง และยึดหรืออายัดเอกสารและหลักฐาน รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวกับการให้บริการที่สงสัยว่ามีไว้เพื่อใช้หรือได้ใช้ในการกระทำความผิด

5. ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนของบุคคลทางดิจิทัล (Digital Identity) จะสามารถเชื่อมโยงบุคคลในมิติต่าง ๆ เช่น ชื่อ สกุล รหัสประจำตัวประชาชน ผ่านการลงทะเบียนและการเข้ารหัสผ่าน ในอดีตจะดำเนินการภายในองค์กรหนึ่ง ๆ เท่านั้น ในขณะที่ภาครัฐต้องการการเชื่อมโยงการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นวงกว้างมากขึ้น จึงได้มีหน่วยงานที่จัดทำฐานข้อมูลเพื่อรองรับการเชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์กำหนดให้มีการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของบุคคลทางดิจิทัล (Digital Identity) ได้ โดยผู้ประสงค์จะอาศัยการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของบุคคลอื่นผ่านระบบการพิสูจน์ และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลอาจแจ้งเงื่อนไขเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลที่ต้องใช้ให้บุคคลอื่นนั้นทราบเป็นการล่วงหน้า เมื่อได้มีการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลตามเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว ให้สันนิษฐานว่าบุคคลที่ได้รับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนเป็นบุคคลนั้นจริง

ในกรณีที่จำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ หรือเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล หรือเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์กำหนดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลใดเป็นการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องได้รับใบอนุญาตก่อน จริง

บทเรียนที่ 4

คุณธรรมและจริยธรรม
ในการทำธุรกรรม
อิเล็กทรอนิกส์

← สารการเรียนรู้

1. ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม
ต่อการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

2. ข้อแตกต่างระหว่างคุณธรรมและจริยธรรม
กับกฎหมายเกี่ยวกับการทำธุรกรรม
อิเล็กทรอนิกส์

3. คุณธรรมและจริยธรรมในการทำธุรกรรม
อิเล็กทรอนิกส์ที่บุคคลพึงมี

คุณธรรม หมายถึง สภาพของคุณงามความดีที่ถูกปลูกฝัง
ขึ้นในจิตใจจนเกิดจิตสำนึกและรู้จักไตร่ตรองว่าสิ่งใดควรทำและ
สิ่งใดไม่ควรทำ ซึ่งมีพื้นฐานจากหลายประการ อาทิ หลัก
ศีลธรรม ศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย
จรรยาบรรณวิชาชีพ

จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามความดีงาม
แห่งคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจ ปรากฏเป็นสภาวะความดีงามในการ
แสดงออกทั้งทางกายและวาจาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและ
ผู้อื่น รวมทั้งสังคมโดยรวม

1. ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม ต่อการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นการทำธุรกรรมที่บุคคลไม่ได้
อยู่ซึ่งหน้ากัน สร้างความสะดวกแก่ผู้ทำธุรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ
การที่ผู้ทำธุรกรรมไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางไปทำธุรกรรม ด้วย
สาเหตุนี้ทำให้มีความเสี่ยงกว่าการทำธุรกรรมแบบปกติ ดังเห็นได้
จากมีข่าวการละเมิดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมออนไลน์ต่อเนื่องมาโดย
ตลอด ซึ่งข้อมูลจากตำรวจสอบสวนกลางเกี่ยวกับคดีที่มีผู้ตกเป็นเหยื่อ
ของอาชญากรเกี่ยวกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงเดือน
มีนาคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 พบการละเมิดจาก
การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

อันดับ	ประเภท	จำนวน (คดี)
1	หลอกลวงซื้อขายสินค้าและบริการ	160,819
2	หลอกให้โอนเงินเพื่อทำงาน	50,536
3	หลอกให้กู้เงิน	43,193
4	หลอกให้ลงทุนผ่านระบบคอมพิวเตอร์	32,501
5	หลอกลวงทางโทรศัพท์ (Call Center)	27,620

จะเห็นได้ว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากรูกรกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งการอาศัยมาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายจากทางภาครัฐอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ จึงควรที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่อผู้ที่ทำ รุกรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพราะนอกจากทำให้บุคคลรอดพ้นจากเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ยังช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่นต่อการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ในทางกลับกันหากผู้ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่มีคุณธรรมและจริยธรรม ก็จะทำให้มีผู้ถูกละเมิดจำนวนมากตลอดจนระบบความเชื่อมั่นต่อธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หมดไป

2. ผู้แตกต่างระหว่างคุณธรรมและจริยธรรมกับกฎหมายเกี่ยวกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

คุณธรรม จริยธรรม และกฎหมายเกี่ยวกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ต่างก็เป็นกรอบที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมของบุคคล แต่มีความแตกต่างกันบางประการ ดังนี้

1. คุณธรรมเป็นกรอบที่ควบคุมสภาพจิตใจของบุคคล จนแสดงออกมาในรูปแบบของการกระทำจริยธรรมที่ดีงาม ส่วนกฎหมายมุ่งเน้นความประพฤติที่แสดงออกมาเท่านั้น ไม่เข้าไปควบคุมถึงจิตใจ

2.

กฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นกฎหมายเทคนิคที่นักกฎหมายสร้างขึ้น ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎศีลธรรม ในทางกฎหมายเรียกว่า “**Mala Prohibita**” คือการกระทำจะเป็นความผิดหรือความชั่ว ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายห้าม โดยสามัญสำนึกบุคคลไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นความผิด เพราะอาจจะไม่ได้กระทบต่อคุณธรรมและจริยธรรม

3.

โทษของการฝ่าฝืนคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องความผิดบาปหรือการฝืนมโนสำนึกส่วนการกระทำที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นการกระทำที่มีบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งมีความชัดเจนแน่นอนตามที่กฎหมายบัญญัติ

3. คุณธรรมและจริยธรรมในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่บุคคลพึงมี

คุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่ผู้ทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์พึงมี ในเบื้องต้นก็จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจรอบคุณธรรมจริยธรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมอื่น ๆ ซึ่งมีทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่

1. **ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy)** ต้องเคารพสิทธิในการเป็นเจ้าของ และควบคุมข้อมูลของคู่สัญญาที่ตนทำธุรกรรมด้วย ไม่นำข้อมูลไปเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลใด ๆ ให้แก่ผู้อื่น ตัวอย่างการละเมิดความเป็นส่วนตัวที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง เช่น การสุมเข้ารหัสผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปขายต่อ ส่งสแปม (Spam) เพื่อการโฆษณาการดักจับข้อมูลเพื่อส่งเสริมการตลาด

2.

ความถูกต้อง (Information Accuracy) ของข้อมูลของคู่สัญญา โดยจะต้องตรวจสอบก่อนการบันทึกข้อมูล ข้อมูลต้องมีความทันสมัยอยู่เสมอ โดยอนุญาตให้คู่สัญญาเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเองและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

3.

ความเป็นเจ้าของข้อมูล (Information Property) เป็นการให้ความเคารพกรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน เช่น ไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ลอกข้อมูลโดยไม่อ้างอิง ตลอดจนใช้สิทธิเท่าที่เจ้าของสิทธิพึงจะอนุญาตให้ใช้ เช่น ใช้ได้แบบไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือสามารถแบ่งส่วน (Share) ให้ผู้อื่นร่วมใช้สิทธิได้มากน้อยเพียงใด

4.

การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility) เป็นการเคารพสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลที่แต่ละบุคคลกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

จากคุณธรรมข้างต้น สามารถอธิบายเป็นประเด็นคุณธรรมและ
จริยธรรมย่อย ๆ ที่บุคคลพึงมีได้ ดังนี้

1. **เคารพสิทธิหน้าที่ของผู้อื่นบุคคล** ไม่ควรฉวยโอกาสจาก
การที่ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นที่นิยมในปัจจุบัน
และใช้ความรู้ความสามารถในทางมิชอบละเมิดสิทธิของ
ผู้อื่นด้วยการเจาะหรือทำลายระบบการทำงาน
คอมพิวเตอร์ การปลอมแปลงตัวตนการสืบค้นข้อมูล
ส่วนตัวของผู้อื่น ตัดต่อภาพบุคคลอื่น ไม่เอาชนะคู่แข่ง
ด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2.

ข้อมูลเท็จ อันเป็นคุณธรรมและจริยธรรมที่สำคัญ
ที่สุดในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งความซื่อสัตย์
สุจริตที่ผู้ทำธุรกรรมบนโลกออนไลน์พึงมี ได้แก่

- ไม่สร้างข้อมูลคอมพิวเตอร์เท็จ (False Computer Data) หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอม (Forged Computer Data) สร้างตัวตนจริงบนโลกอินเทอร์เน็ตสำหรับการทำธุรกรรม
- ระมัดระวังการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา
- ไม่อวดอ้างหรือโฆษณาเกินความเป็นจริง
- นำเข้ามาอย่างถูกต้องกฎหมายไม่หลบเลี่ยงภาษี

3.

มีจิตสาธารณะ กรณีบุคคลพบเห็นการกระทำความผิดหรือเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดอย่างหนึ่งเฉย ให้แจ้งหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดไปสร้างความเสียหายต่อบุคคลอื่นอีก

4.

รอบคอบ อย่าเพิ่งหลงเชื่อข้อมูลที่ได้รับมาหรือข้อเสนอที่เชิญชวนให้ตัดสินใจทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ระวังการทำความธุรกรรมในระบบคอมพิวเตอร์

5.

รู้เท่าทัน ติดตามข่าวสาร โดยเฉพาะรูปแบบ
อาชญากรรมทางธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ว่ามาในรูปแบบ
ใดบ้าง มีสติ ใช้ความรู้และวิจารณญาณ เพื่อประเมินดู
ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด

6.

ความรับผิดชอบ หากเกิดข้อผิดพลาดใด ๆ ขึ้นจาก
ความผิดพลาดหรือโดยความประมาทเลินเล่ออย่าง
ร้ายแรง บุคคลควรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อคู่สัญญา
นอกจากนี้ควรมีความรับผิดชอบต่อสังคม นำรายได้เข้า
สู่ระบบภาษีเพื่อนำไปพัฒนาประเทศชาติ หากเป็นการ
ขายสินค้าควรเป็นสินค้าที่ดี มีคุณภาพ ไม่ก่อให้เกิด
อันตรายกับผู้บริโภค

บทเรียนที่ 5

แนวทางการป้องกันและ
แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น
ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

← สารการเรียนรู้

1. ปัญหาในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
ที่พบบ่อยในปัจจุบัน

2. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

1. ปัญหาในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่พบมากในปัจจุบัน

ปัญหาในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีดังนี้

1. การฉ้อโกง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 บัญญัติว่า “ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสาร สิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และมาตรา 343 บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 341 ได้กระทำได้ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชนผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ...” แสดงให้เห็นถึงลักษณะของการฉ้อโกงมีอยู่ 2 แบบ คือ การฉ้อโกงที่มุ่งเน้นการหลอกลวงผู้อื่น และการฉ้อโกงประชาชนที่มุ่งเน้นเหยื่อจำนวนมากกว่า 1 คน

รูปแบบของการฉ้อโกงในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน มีหลายลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1

ผู้ขายโฆษณาขายสินค้า แต่เมื่อผู้ซื้อสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์และโอนเงินเพื่อชำระค่าสินค้า ผู้ขายกลับไม่ส่งสินค้า การฉ้อโกงในรูปแบบนี้ ผู้ขายมักสร้างข้อมูลส่วนตัวให้ดูดี เสนอราคาสินค้าที่ยั่วยุให้เกิดการตัดสินใจทำธุรกรรมด้วย เมื่อเหยื่อหลงเชื่อและโอนเงินซื้อสินค้า ผู้ขายจึงหลบหนีไป

ลักษณะที่ 2

ผู้ชายทำทีปลอมข้อมูลส่วนตัวเป็นผู้มีฐานะดี เดินทางไปต่างประเทศบ่อย หรือพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน กัปตัน เพื่อหลอกผู้ซื้อสั่งซื้อสินค้าล่วงหน้า (Pre-Order) เมื่อเหยื่อหลงเชื่อก็หลบหนีไป

ลักษณะที่ 3

หลอกว่ามีพัสดุที่สั่งซื้อทางอินเทอร์เน็ต และให้ผู้ซื้อชำระเงินปลายทาง เมื่อเปิดหีบห่อพัสดุกลับไม่มีสินค้า หรือในหีบห่อมีสินค้าผิดกฎหมาย จากนั้นให้มิจฉาชีพปลอมตัวเป็นตำรวจเข้าจับกุมและหวานล่อมให้จ่ายเงินเพื่อไม่ดำเนินคดี

ลักษณะที่ 4

หลอกให้ลงทุน โดยอาชญากรทำที่เป็นนักลงทุนที่เสนอตอบแทนผล
ลงทุนจำนวนมาก เมื่อบุคคลตัดสินใจเข้าลงทุนก็จะถูกโกง โดยใน
ระยะแรกอาจจะให้ผลตอบแทนในอัตรา ที่สูงเพื่อชักจูงให้เหยื่อลงทุน
เพิ่มเติม จากนั้นจึงหลบหนีไป

ลักษณะที่ 5

หลอกลวงให้โอนเงิน โดยวางอุบายรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีสินค้า
ตกค้างจำเป็นต้องโอนเงินไปไถ่ออก บัญชีไปพัวพันกับการโอนเงินให้โอน
เงินไปพักยังบัญชีของราชการ มียอดคงค้างชำระบัตรเครดิต หรือกระทั่ง
การปลอมตนเป็นคนรู้จัก

2. ลวงขาย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 271 บัญญัติว่า “ผู้ใดขายของโดยหลอกลวงด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่ง กำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณแห่ง ของนั้นอันเป็นเท็จ ฤๅ การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” การลวงขาย (Passing Off) จึงเป็นกรณีที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลง ซื้อขายสินค้ากัน และผู้ซื้อได้รับสินค้าแล้วแต่ สินค้าที่ได้มานั้นไม่เหมือนที่เคยตกลงกันไว้ ทั้ง เรื่องของคุณภาพ แหล่งผลิต สภาพสินค้า ปริมาณไม่ครบจำนวน

การลงขายสินค้าอาจจะเกิดขึ้นได้หลายลักษณะ เช่น

ลักษณะที่ 1

การขายสินค้าประเภทหนึ่งแต่ผู้ซื้อได้รับสินค้าอีกประเภทหนึ่ง

ลักษณะที่ 2

การขายสินค้าและส่งสินค้าประเภทเดียวกันให้แก่ผู้ซื้อแต่สินค้าเป็นสินค้าปลอม

ลักษณะที่ 3

การขายสินค้าและส่งสินค้าประเภทเดียวกัน แต่เป็นสินค้าที่แตกหักหรือชำรุดบกพร่อง

3. โอนเงินผิด

ในอดีตบุคคลจะใช้บริการโอนเงินผ่านเคาน์เตอร์ธนาคาร ซึ่งมี
นายธนาคารคอยให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสอบถามข้อบัญญัติ
และจำนวนเงินในการโอนเงิน แต่เมื่อเปลี่ยนมาเป็นการโอนเงิน
ผ่านธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ที่บุคคลสามารถโอนเงินได้ด้วยตนเอง
ส่งผลให้เกิดการโอนเงินผิดทั้งผิดบัญชีและผิดจำนวนสำหรับการ
โอนเงินผิดบัญชี ตามกฎหมายแล้ว ธนาคารจะไม่สามารถโอนเงิน
คืนให้แก่ผู้โอนเงินผิด หากเจ้าของบัญชีปลายทางไม่ยินยอม
เพราะธนาคารไม่มีสิทธิในการดึงเงินออกจากบัญชีโดยพลการ แต่
ธนาคารจะเป็นตัวกลางช่วยประสานงานขอคืนเงินให้เท่านั้น

ในทางกฎหมาย จะมีฐานการค้ำเงินรองรับอยู่ในฐาน
ลาภมิควรได้ กล่าวคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 406 บัญญัติว่า “บุคคลใดได้มาซึ่งทรัพย์สินใดเพราะ
การที่บุคคลอีกคนหนึ่งกระทำให้ชำระหนี้ก็ดี หรือได้มาด้วย
ประการอื่นก็ดี โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และ
เป็นทางให้บุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเสียเปรียบไซ้รู้ ท่านว่าบุคคล
นั้นจำต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เขา อนึ่งการรับสภาพหนี้สินว่ามี
อยู่หรือหาไม่นั้น ท่านก็ให้ถือว่าเป็นการกระทำให้ชำระหนี้
ด้วย...” ฉะนั้นผู้รับเงินที่โอนผิดไป ก็ตกอยู่ในฐานะของผู้ที่
ได้ลาภมิควรได้จะต้องคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น

ในทางกฎหมาย จะมีฐานการคืนเงินรองรับอยู่ในฐานลามมิควรได้ กล่าวคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 406 บัญญัติว่า “บุคคลใด ได้มาซึ่งทรัพย์สินใดเพราะการที่บุคคลอีกคนหนึ่งกระทำให้ชำระหนี้ก็ดี หรือได้มา ด้วยประการอื่นก็ดี โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และเป็นทางให้บุคคล อีกคนหนึ่งนั้นเสียเปรียบไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นจำต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เขา อนึ่งการ รับสภาพหนี้สินว่ามีอยู่หรือหาไม่นั้น ท่านก็ให้ถือว่าเป็นการกระทำให้ชำระหนี้ ด้วย...” ฉะนั้นผู้รับเงินที่โอนผิดไป ก็ตกอยู่ในฐานะของผู้ที่ได้ลามมิควรได้จะต้อง คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น

ทั้งนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 412 บัญญัติว่า “ถ้า ทรัพย์สินซึ่งได้รับไว้เป็นลามมิควรได้นั้นเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ท่านว่าต้องคืน จำนวนนั้น เว้นแต่เมื่อบุคคลได้รับไว้โดยสุจริต จึงต้องคืนลามมิควรได้เพียงส่วนที่ ยังมีอยู่ในขณะเมื่อเรียกคืน” หมายความว่าผู้ที่ได้รับเงินโอน หากเข้าใจโดยสุจริต ว่าเงินนั้นเป็นของตนจริง ๆ แล้วได้ใช้ไป ให้คืนแก่เจ้าของเท่าที่เหลืออยู่ ในทาง กลับกันหากบุคคลนั้นรู้แล้วว่าเงินที่ตนได้ลามมิควรได้มา แต่ไม่ยอมคืนแก่เจ้าของ จะเป็นความผิดอาญฐานยักยอกทรัพย์

4. ถูกแฮ็ก (hack)

การแฮ็กเป็นลักษณะของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์รูปแบบหนึ่ง โดยผู้ถูกกระทำเรียกว่า แฮ็กเกอร์ (Hacker) ซึ่งเน้นการกระทำต่อข้อมูลของผู้เสียหาย แฮ็กเกอร์บางรายทำด้วยความสนุกคึกคะนอง แต่แฮ็กเกอร์บางรายนำข้อมูลของเหยื่อไปใช้ในทางมิชอบ เช่น ไปเปิดบัญชีเพื่อฟอกเงิน ไปปลอมตัวเป็นเหยื่อเพื่อยืมเงิน หรือใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการทำธุรกรรมต่าง ๆ หรือกระทั่งเรียกค่าไถ่จากเหยื่อ โดยนำข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นประกันการแฮ็กกระทำได้หลายรูปแบบตั้งแต่วิธีการง่าย ๆ ด้วยการหลอกเหยื่อให้ทำธุรกรรม โดยให้เหยื่อใส่ข้อมูลของเหยื่อลงไปที่เรียกว่า ฟิชชิ่ง (Phishing) ไปจนถึงการใช้โปรแกรมโจมตีระบบคอมพิวเตอร์ขั้นสูง

2. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาลักขโมยเงิน ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาลักขโมยเงินและการฉ้อโกง

การฉ้อโกงจากการขายสินค้าและการฉ้อโกง

1.

ตรวจสอบข้อมูลของผู้ขายสินค้าว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เช่น เป็นร้านที่มีชื่อเสียงเปิดดำเนินการมาเป็นเวลานาน มีการให้ความเห็นจากผู้ใช้งาน (Review) เป็นไปในทางที่ดี หรือเป็นร้านที่ได้ลงทะเบียนกับหน่วยงาน

นอกจากนี้ผู้ซื้อยังสามารถตรวจสอบบัญชีธนาคารของผู้ขายจากเว็บไซต์ <https://www.blacklistseller.com> ว่าอยู่ในบัญชีดำหรือไม่

2.

ใช้วิจารณญาณไตร่ตรองความเป็นไปได้ เช่น หากมีการตั้งราคาที่ถูกกว่าความเป็นจริงมาก การให้ส่วนลดมาก ๆ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า จะเป็นมิจฉาชีพ

3.

ขอประกันการชำระค่าบริการหรือการคืนเงินในทุกกรณีที่สินค้าไม่ตรงกับที่เสนอขาย

4.

เมื่อโอนเงินให้ระบุในบันทึกว่าโอนเพื่อซื้ออะไร ให้พอเข้าใจรายละเอียด และเก็บหลักฐานการโอนเงิน

5.

ติดตามการนำส่งเลขพัสดุจากผู้ขาย หากมีอะไรไม่ชอบมาพากลหรือผู้ขายเริ่มบ่นย่ำเบียงอ้างเหตุติดขัด ให้ขอคืนเงินกลับมาก่อน

6. เมื่อพัสดุสินค้ามาถึง ให้ถ่ายวิดีโอขณะเปิดบรรจุหีบห่อเพื่อเป็นหลักฐานว่าสินค้าส่งมาตรงหรือไม่ หรือเกิดความชำรุดบกพร่องหรือไม่

7. เมื่อพบความชำรุดบกพร่องให้ประสานผู้ขายหรือแพลตฟอร์มที่เราได้ซื้อสินค้า เพื่อให้รับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น หากได้รับการปฏิเสธให้รวบรวมพยานหลักฐานแจ้งความเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดีหรือร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ◆ ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนปัญหาออนไลน์ สายด่วน 1212
- ◆ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สายด่วน 1556
- ◆ กรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์ สายด่วน 1569
- ◆ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สายด่วน 1166

การฉ้อโกงจากการลงทุน/การหลอกให้โอนเงิน

1. ตรวจสอบข้อมูลของผู้ที่ชักชวนให้ลงทุนหรือให้โอนเงินให้แน่ชัดว่าเป็นใคร มีตัวตนจริงหรือไม่

2. ใช้วิจารณญาณไตร่ตรองข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของผลตอบแทน การไม่ดำเนินการในธุรกิจที่ผิดกฎหมาย

3. เมื่อโอนเงินให้ระบุในบันทึกว่าโอนเพื่อลงทุนอะไร ให้พอเข้าใจรายละเอียด และเก็บหลักฐานการโอนเงิน

4. หากแน่ชัดแล้วว่าถูกโกงจากการฉ้อโกงจากการลงทุน/โอนเงิน สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือได้ที่ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สายด่วน 1599 หรือ www.pct.police.go.th

การโอนเงินผิดบัญชี/ผิดจำนวน

กรณีเป็นผู้โอน

1.

เก็บหลักฐานการโอนที่โอนผิดบัญชีติดต่อสถาบันตำรวจเพื่อขอหลักฐานบันทึกประจำวัน โดยระบุข้อมูลในเอกสาร ดังนี้

- ◆ ชื่อธนาคารที่ทำรายการ ทั้งฝั่งต้นทางและปลายทาง
- ◆ วันที่และเวลาที่ทำรายการ
- ◆ จำนวนเงินที่โอน
- ◆ ช่องทางการโอนเงิน เช่น เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (ATM/CDM /VTM), Mobile Banking, Internet Banking
- ◆ ชื่อบัญชี และเลขที่บัญชี ของผู้ทำรายการโอน (บัญชีต้นทาง)
- ◆ ชื่อบัญชี และเลขที่บัญชี ของผู้ที่ได้รับเงินผิด (บัญชีปลายทางที่โอนผิด)
- ◆ ชื่อบัญชี และเลขที่บัญชี/หมายเลขพร้อมเพย์ ของปลายทางที่ต้องการโอนที่ถูกต้อง

2.

ติดต่อธนาคารเจ้าของบัญชีของเรา เพื่อให้เป็นผู้ประสานงานต่อไป หากบัญชีธนาคารของผู้รับโอนเป็นธนาคารเดียวกับผู้โอน ธนาคารจะติดต่อผู้รับโอนโดยตรง แต่หากบัญชีของการโอนเงินผิดบัญชี/ผิดจำนวนผู้รับโอนเป็นบัญชีต่างธนาคาร ธนาคารจะติดต่อไปยังธนาคารของผู้รับโอน เพื่อให้ธนาคารของผู้รับโอนติดต่อผู้รับโอนอีกทอดหนึ่ง

3.

รอธนาคารแจ้งผล หากผู้รับโอนยังไม่ดำเนินการ ผู้โอนสามารถแจ้งความดำเนินคดีได้

กรณีเป็นผู้รับโอน

1. เมื่อมีผู้ทวงถามเราว่าโอนเงินผิด อย่าเพิ่งโอนเงินกลับ เพราะคนทวงอาจเป็นมิจฉาชีพ ให้เราดซื้อบัญชี ยอดเงินบัญชี และเวลาการโอนไว้เพื่อตรวจสอบ
2. ตรวจสอบเงินเข้าบัญชีของเรา หากไม่ใช่ยอดเงินที่ได้รับจากมูลหนี้ ให้ติดต่อธนาคารโดยธนาคารจะเป็นตัวกลางในการรับโอน ไม่จำเป็นต้องคืนเงินโดยตรงหากไม่รู้จักเจ้าของบัญชี
3. หากได้รับการโอนเงินผิดจริงผู้รับโอนจะต้องคืนเงินนั้นเพราะหากไม่คืนจัดเป็นความผิดฐานยักยอกทรัพย์

การแฮ็ก

1.

หลีกเลี่ยงการตั้งรหัสผ่าน (Password) ที่ง่ายต่อการคาดเดา เช่น เลขเรียงเลขเหมือน เลขวันเดือนปีเกิด ไม่บอกรหัสเข้าใช้ (User ID) และรหัสผ่าน (Password) เข้าระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้อื่น หากเป็นไปได้ ควรเปลี่ยนรหัสผ่าน (Password) เข้าระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

2.

หลีกเลี่ยงการเข้าถึงหรือเว็บไซต์ที่ไม่คุ้นเคยที่แนบมากับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อความในโทรศัพท์มือถือ ที่ให้เรากรอกข้อมูลส่วนตัว รวมถึงการถามข้อมูลทางโทรศัพท์ด้วย

3.

ติดตั้งโปรแกรมรักษาความปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์รวมทั้งในโทรศัพท์มือถือให้ทันสมัยอยู่เสมอ สแกนมัลแวร์ในระบบคอมพิวเตอร์อยู่เสมอ

4.

ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ส่วนตัวหรืออุปกรณ์สาธารณะ หากใช้งานเสร็จแล้วจะต้องออกจากระบบ (Log Out) ทุกครั้งเสมอ อย่าปิดเฉพาะโปรแกรมจากหน้าต่างใช้งานหรือเฉพาะตัวเครื่อง

5.

หากมีระบบการให้บริการรองรับการเปิดบริการการใช้งานยืนยันตัวตนแบบสองระดับ (Two-Factor Authentication) เช่น นอกจากใส่รหัสผ่านแล้ว อาจต้องใส่รหัส OTP ที่ส่งเข้าทางโทรศัพท์มือถือด้วย

6.

เมื่อมีข้อสงสัย อย่างนึงนอนใจ ให้ติดต่อธนาคารที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

ทั้งนี้แม้ว่าระบบการเข้าถึงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์จะค่อนข้างซับซ้อน แต่ก็จัดว่ายังมีการปลอมแปลงกันได้ง่ายกว่าการปลอมลายมือชื่อ เพราะเพียงแค่ผู้ปลอมแปลงทราบข้อมูลในการระบุตัวผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่อทางอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น เจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้มีการแอบอ้างนำไปใช้ในทางที่ผิด